

CE SE ÎNTÂMPLĂ ÎN TEATRE ?

DIN ZILELE TRANZIȚIEI. LA CONSTANȚA

iața unui teatru din provincie nu este astăzi un lucru ușor de suportat. Mai ales de către cei care sînt implicați și angajați în destinul instituției respective de spectacole. Nici Teatrul Dramatic din Constanța nu este o excepție în această privință. Teatrul are acum numai șaisprezece actori angajați, vreo douăsprezece posturi vacante, tot de actori, restul personalului fiind de peste optzeci de oameni. După '89, direcția teatrului a trecut, pe rînd, de la Eugen Mazilu, la Vasile Cojocaru, ca acum să fie încredințată, provizoriu, unui al treilea actor, Titus Gurgulescu. Se pare că, la un moment dat, în căutare disperată de personalități, a fost solicitat și regizorul Alexandru Dabija să preia timona teatrului de la mare, dar o primă evaluare a situației nu i-a permis acestuia să ajungă la a accepta oferta. În teatru există acum un singur regizor angajat, Andrei Mihălache, și trei scenografi.

Cum se știe, banii n-aduc fericirea decît dacă sînt mulți, iar teatrul Dramatic de aici nu duce lipsă de subvenție, ba chiar fondul de salarii care a fost acordat anul trecut a răspuns aproape tuturor cererilor negociate sau, ca la haltere, smulse prin acel duos sistem carpațo-dunărean al presiunii de jos în sus și de la stînga la dreapta. Nu e, deci, de mirare că la Constanța opt actori pretind categoria I profesională. Fenomenul nu e nou și va exista atîta vreme cît structurile actuale ale instituției de spectacol și unele moravuri bizantine favorizează inadvertențe în legătură cu două serii de fapte distincte: administrative (prin categorii profesionale) și financiare (decurgînd din prima serie). Căci pînă la acreditarea sistemului de box-office va mai curge apă pe Dunăre.

Ceea ce sare în ochi în acest moment la Constanța, dincolo de prăvăliile turcești prin care ne integrăm Europei, este, la teatru, un alifis slab nu atît ca valoare a selecției, cît mai ales, a formulelor de spectacol. Am văzut în cîteva zile patru spectacole din repertoriul curent, actorii fiind Sică Alexandrescu, Jean Cocteau, Jean-Paul Sartre și Slawomir Mrozek, iar piesele, în ordinea autorilor: **Napoleon era... fată, Părinți terribili, Tîrfa cu respect și Ghebosul**. Apar în aceste patru spectacole aproape toți actorii teatrului. Pe mulți dintre ei îi revedeam după cîțiva ani, mai precis după ce îi văzusem în pe-

rioada în care Teatrul Dramatic din Constanța a avut parte, cinci-șase ani, de un regizor talentat care este Dominic Dembinski. Chiar cei mai interesați dintre ei îmi apăreau acum sub cota valorică a acelor ani. Și, totuși, în teatru sînt cîțiva interpreți — mă gîndesc la Vasile Cojocaru, Nina Udrescu sau Eugen Mazilu — care, alături de alții, ar putea, conduși de un regizor de forță, să șteargă impresia de teatru provincial așternută între timp asupra locului.

Spuneam că teatrul Dramatic din Constanța nu este o excepție. Contextul tulbure al ultimilor ani nu a permis, decît în rare cazuri, afirmarea unei voințe, dublată de o organizare reală, de a face teatru de valoare. Am auzit atîtea argumente, discuții, păreri în legătură cu acest context economic, financiar, moral potrivit artei teatrului încît este evident că ieșirea din această stare presupune și modificări de structură ale instituției teatrale. Dar și de concepție asupra întregii mentalități care guvernează relația între Teatru și Societate. La Constanța am auzit iarăși argumentul, care era atît al directorului dar și al secretarului literar că «publicul nu vine la teatru» și că «asta e gustul publicului», drept pentru care i se oferă spectacole de categoria pană. M-am întrebat în ce măsură acest public este cunoscut în mod real și, mai ales, cum este el atras spre teatru? Căci și aceasta este o știință care nu poate fi lăsată la voia întâmplării.

Bunăvoința pe care o poate avea factorul cultural local sau bunele intenții ale directorului privind atragerea unor regizori importanți la Teatrul din Constanța, tentativele de sponsorizare sau de construire a unei noi săli, în urma inconfortului datorat coabitării cu Teatrul liric sau cu cel de păpuși, au și ele importanța lor. Dar toate acestea vin sau urmează să vină, dacă vor veni, pe un fond neschimbat asupra căruia plutește acel nefast spectru al rentabilității actului de cultură. Nu voi aduce exemplul unui teatru faimos precum Naționalul din Londra subvenționat numai 40% pentru motivul că acolo atragerea sponsorilor și propria activitate economică și culturală, în afara spectacolelor de teatru propriu-zise sînt determinate de un nivel de viață, de un sistem legislativ favorizînd împlinirea restului celor 60 de procente necesare viețuirii teatrului. Nu știu cît pot ajuta unui teatru românesc de provincie exemple de acest calibru, dar ceea ce știu este că factorul uman devine tot mai important. Cu

alte cuvinte, apariția unui alt tip de gîndire asupra rostului teatrului astăzi la noi s-ar putea să aducă după sine și soluții.

Evident că pot fi acuzat de... optimism! Dar nu cred că despre asta e vorba. Constanța este un oraș unic în felul său, ca poziție geografică, economică sau chiar sub raportul compoziției populației. Sezonul estival are avantajele sale. Teatrul trebuie să speculeze aceste avantaje. Prospectarea mediilor sociale, fie direct, fie prin intermediul unor colaboratori, poate fi un program de acțiune culturală. De altfel, în general, în provincie lucrul acesta este foarte necesar pentru că teatrul este unul singur spre deosebire de București, iar mediile socio-profesionale sînt mai multe.

Punînd cap la cap, la Constanța, cîteva spectacole mediocre și unele intenții bune mi-am zis că păcatul e al fazei noastre de tranziție, bat-o vina! ■ M.P.

ÎN AȘTEPTAREA ALBASTRULUI DE PIATRA NEAMȚ

Nu e nici o confuzie. Așa cum există un albastru de Vorneș, exista pînă nu demult și un albastru de Piatra Neamț. Era un albastru deschis, de culoarea cerului senin, pe care-l simțai conștient cu aspirațiile profunde ale ființei, spre înălțare spirituală și purificare morală. Făcea notă discordantă cu roșul sîngeru al comunismului de proveniență sovietică și, pînă la urmă, ca atîtea altele, a fost deslințat. Căci albastrul acesta, de care se leagă tinerețea și iluziile multor oameni de teatru, era culoarea unui festival disident, bine mascat sub denumirea de Festivalul spectacolelor pentru tineret și copii, care,